

דעות

סמוטריץ' דיבר על הסדרת 50 התנחלויות. המציאות מספרת על דעיכה

שאול אריאלי • ראש קבוצת המחקר "תמרור" לסכסוך הישראלי-פלסטיני

2025 • 02 ביולי • 20:00

לסימנים לכך שהבחירות מתקרבות מצטרפת תרומתו הצפויה של בצלאל סמוטריץ': מסע תעמולה המציג הישגים לחיזוק מפעל ההתנחלויות בגדה. בין שלטי הבחירות ברשתות בולטת ההכרזה: "מאז הקמת הממשלה הנוכחית הוקמו או הוסדרו 50 יישובים חדשים באיו"ש". זוהי אמירה של הטעיית הציבור וניסיון לחצות את אחוז החסימה בעזרת פנטזיה לאומית־משיחית.

"50 יישובים חדשים" זה שקר. מצג שווא של תנופה התיישבותית. בפועל, 19 מהיישובים הם מאחזים קיימים, כמו נופי נחמיה ואביגיל. שבעה אחרים הם חוות מרעה, כמו מלאכי השלום ושדה אפרים. 14 הם שכונות קיימות בהתנחלויות, דוגמת נופי פרת בכפר אדומים וכרם רעים בטלמון. עשרה יישובים הם בכלל "על הנייר", כמו חידוש ההתנחלות שאנור ומעלה חלחול.

כלומר, לא נוספה שום משפחה, לא נבנה שום בית. מדובר במהלך ביורוקרטי מלאכותי, שנועד לאפשר הזרמת מיליארדים תחת הכשר חוקי חדש — פלטפורמות שנועדו לצרוך עוד כספי ציבור, המורעפים ביד נדיבה על ידי שר האוצר, שבפועל מתפקד כשר ההתנחלויות.

לזכות סמוטריץ' ייאמר, כי לפחות בתחום המאחזים הממשלה הנוכחית שברה שיאים. מתחילת כהונתה הוקמו 79 מאחזים חדשים, רובם חוות מרעה המאוכלסות במשפחות יחידות או בנערים. השפעתם עצומה — גירוש קהילות פלסטיניות, אלימות יום יומית, נוכחות עוינת — אך במונחים דמוגרפיים תרומתם מזערית. כמה עשרות משפחות וכמה מבנים או קרוואנים שקולים לשניים־שלושה בנייני קומות בעיר — לא יותר.

וכאן טמון האבסורד בהכרזה על הקמת יישובים חדשים: אפילו היישובים הוותיקים בגדה אינם מצליחים לגדול. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס), שלוש השנים האחרונות (כהונתה של הממשלה הנוכחית) הן התקופה הגרועה ביותר מבחינת מאזן ההגירה הפנימי של ישראלים באיו"ש.

בארבע הערים הגדולות — מודיעין עילית, ביתר עילית, מעלה אדומים ואריאל — 43% מהאוכלוסייה הישראלית באיו"ש (מתוך 513 אלף). שליש מהמתנחלים מתגוררים במודיעין עילית וביתר עילית, הסובלות מהגירה פנימית שלילית כבר ארבע שנים. מודיעין עילית איבדה 819 תושבים ב-2023, וביתר עילית הגיעה לשיא נטישה ב-2022 עם 1,799 עוזבים. במעלה אדומים כבר 14 שנה ברציפות מאזן הגירה שלילי, ושיא שלילי של 920 נפש ב-2021. ב-2024 אף חלה ירידה במספר התושבים. רק באריאל נרשמה בשנים האחרונות הגירה חיובית זעירה של כמה עשרות.

בניגוד ל-50 להתנחלויות החדשות שסמוטריץ' מתהדר בהן, המציאות בשטח מספרת סיפור אחר, של נטישה

התמונה זזה גם ב-14 המועצות המקומיות ובהן 22% מהמתנחלים. ב-2023 היה בהן מאזן הגירה שלילי ובראשן אפרת (-210) וקרית ארבע (-122). ב-2024 היתה מגמה דומה ב-11 מועצות. ברבעון

הראשון של 2025, 11 מועצות המשיכו לאבד תושבים, ובית אל הצטרפה ל"אלופות הנטישה".

למעשה, שני שלישים מהישראלים באיו"ש חיים ביישובים המאבדים תושבים. יישובים שהיו אמורים לשמש כמרכזי תעסוקה, תרבות והשכלה למתנחלים, אך בפועל 62% מהם עובדים בתוך הקו הירוק, לומדים באוניברסיטאות ובתיכונים בישראל ונהנים מתרבות הפנאי של תל אביב וירושלים.

בשש המועצות האזוריות, האחראיות ל-88% מההתנחלויות ול-260 המאחזים — רק אחת, מטה בנימין, סבלה מהגירה שלילית בשנים 2023-2024. בשנייה בגודלה, שומרון, הגירה חיובית של כ-800 תושבים. אולי בזכות היותה שיאנית המאחזים הבלתי חוקיים (כ-80). אך גם במועצות אלה 45 יישובים אלו חוו ברבעון הראשון של 2025 הגירה שלילית.

נכון, האוכלוסייה הישראלית באיו"ש ממשיכה לגדול בקצב של כ-12 אלף נפש בשנה, אך מקור הגידול בריבוי טבעי בלבד, ויותר ממחצית ממנו הוא בערים החרדיות מודיעין עילית וביתר עילית, הצפויות להסתפח לישראל בכל תרחיש הסכמי. מספר התושבים בהן כמעט זהה לכלל האוכלוסייה ביישובים ובמאחזים בשש המועצות האזוריות. לכך מצטרפת עובדה כואבת: שיעור העניים (אשכול 1 במדד החברתי-הכלכלי) בקרב המתנחלים הוא 42% — פי 10 מהשיעור במדינת ישראל.

בעשור האחרון נרשמה בישראל מגמת עלייה במאזן ההגירה, עד שנבלמה במלחמת "חרבות ברזל". לעומת זאת, באיו"ש נרשמת מגמת ירידה קבועה: בהגירה הבינלאומית צניחה מ-900 ל-300, ובהגירה הפנימית קריסה מ-4,000 ל-1,900. "חרבות ברזל" החמירה את המצב באיו"ש. מחקר חדש של קבוצת "תמרור", שעשו פרופ' גלעד הירשברגר, פרופ' סיון הירש-הפלר ומוריה רשף, בדק את השפעת המלחמה על תחושת האיום הפיסי בציבור היהודי. הממצאים: בעוד

השמאל ממעיט בתחושת האיום, הימין מדגיש אותה, והפערים התעצמו לאחר 7 באוקטובר. הגידול החד בתחושת האיום התרחש במיוחד בקרב תושבי איו"ש, התומכים הנלהבים של ההתיישבות, שדווקא כעת חשים בטוחים פחות, ולכן עוזבים.

וכך יוצא שסמוטריץ' ואיתמר בן גביר, הבולמים כל תהליך של הפסקת אש, פועלים למעשה נגד חזונם הם. מדיניותם ממוטטת את מפעל ההתיישבות: יישובים לא צומחים, תושבים בורחים למרות השקעות עתק, כבישים, גירושים והרס מעמד ישראל בעולם.

השורה התחתונה: 50 ההתנחלויות של סמוטריץ' אינן אלא תעמולה. המציאות בשטח מספרת סיפור אחר: של דעיכה, נטישה, וחלום לאומי־משיחי ההולך ומתפוגג.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ מתנחלים

+ בצלאל סמוטריץ'

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר |
רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ